

Rapport

Raad van Advies

huwelijk en echtscheiding

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Ede 2014

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: dao@gkv.nl.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Inhoudsopgave

1	Missie van het deputaatschap	3
2	Taken	3
3	Verantwoording	3
4	Onderzoek	5
5	Studieopdracht	6
6	Conclusie	7
7	Samenstelling Raad van Advies	7

Bijlagen

1	Vertrouwelijk deel van het rapport van de RvA H&E	8
2	Besluiten GS Harderwijk 2011	8
3	Voorstel nieuwe opdracht RvA	9
4	Samenstelling en rooster van aftreden	10
5	Instructie Raad van Advies	11
6	Uitspraken door synodes over huwelijk en echtscheiding	13

1 Missie van het deputaatschap

De Raad van Advies inzake huwelijk en echtscheiding (RvA) is voor het eerst ingesteld door de GS Amersfoort-Centrum 2005. De synode van Zuidhorn 2002-2003 besloot tot instelling van een voorlopige Raad, die ging functioneren onder het toenmalige deputaatschap huwelijk en echtscheiding. Deze Raad werd in februari 2003 geïnstalleerd, zodat er nu een elf jaar een RvA t.b.v. de kerken functioneert. De synodes na 2005 hebben steeds de RvA geprolonged, omdat er nog steeds behoefte aan bestond in de kerken.

De RvA heeft als missie de kerkelijke afspraken die de kerken rond huwelijk en echtscheiding hebben gemaakt, met name door de synode van 2005, en in 2008 aangepast, te verduidelijken als een kerkenraad erom vraagt, en om die besluiten te hanteren bij de advisering aan kerkenraden die vragen stellen rond echtscheiding (wel of geen tuchttoefening), bij het sluiten van een tweede huwelijk na echtscheiding en de huwelijksbevestiging van zo'n tweede huwelijk. Met name gaan de vragen over uitzonderingen op de uitspraak dat 'in principe in de Gereformeerde Kerken hertrouwen na een scheiding niet passend wordt geacht bij de stijl van het Koninkrijk van Christus'. De RvA tracht op grond van de door de kerkenraad aangeleverde stukken een oordeel te vormen en geeft dan zo objectief mogelijk advies.

2 Taken

De opdrachten aan de RvA staan vermeld in de instructie die de GS Amersfoort-Centrum 2005 heeft vastgesteld en die door de synode van Harderwijk 2011 op voorstel van deputaten is aangepast.

De instructie geeft aan:

- a. het adviseren van kerkenraden inzake vragen van echtscheiding, scheiding van tafel en bed, met toepassing van de kerkelijk tucht daaronder begrepen, en hertrouwen (en bevestiging) na scheiding;
- b. kerkenraden informeren op het gebied van huwelijksvoorbereiding (onder andere huwelijks catechese), huwelijks counseling, partnerkeus en relatie-ontwikkeling;
- c. en kerkenraden informeren omtrent de vernieuwde uitgangspunten en richtlijnen.

We zien als de kerntaak kerkenraden op hun verzoek te adviseren in situaties die worden voorgelegd van echtscheiding, tuchttoefening, hertrouwen (en de bevestiging van dit tweede huwelijk).

3 Verantwoording

3.1. Advisering

De advisering van kerkenraden alles wat de RvA de afgelopen periode heeft gedaan. In totaal zijn in de periode november 2011 tot november 2013 zestien adviezen uitgebracht (in een vergelijkbare periode 2008-2011 waren het er veertien – in totaal zijn er zolang de RvA fungeert er om en nabij de honderd adviezen uitgebracht).

De meeste adviesaanvragen voldeden aan de vereisten (genoemd in art. 3 van de Instructie). Helaas is er in een aantal gevallen tussen het vragen van advies en het uitbrengen ervan een veel langere periode geweest dan de zes weken die de RvA zichzelf gesteld heeft.

Verantwoording daarvoor is te lezen in het vertrouwelijke deel van dit rapport (Bijlage 1).

De werkwijze binnen de RvA is dat de gevraagde adviezen eerst door secretaris of voorzitter geanonimiseerd worden, dan reageren de leden erop in eerste ronde, één van de leden wordt aangewezen de eindredactie te verzorgen, deze schrijft een conceptadvies dat ieder gezonden wordt en in een tweede ronde reageren de leden (en indien zij het wensen ook de adviseurs) hier weer op. Indien instemmend wordt gereageerd verzorgt de secretaris (of

voorzitter) voor verzending naar de kerkenraad en afschrift naar betrokkenen. In verreweg de meeste gevallen was na twee ronden het advies gereed. Een enkele situatie vroeg om een derde gespreksronde. De RvA neemt geheimhouding in acht ten aanzien van alle aan haar verstrekte informatie.

De gegeven adviezen hebben in grote lijnen betrekking op:

- a. Vragen rond hertrouwen na (langer of minder lang geleden uitgesproken) echtscheiding. Regelmatig is er bij de verzoeken om advies sprake van dat een van de betrokkenen t.t.v. de echtscheiding geen lid van een van onze kerken was. De Raad benadrukt steeds dat een kerkenraad bij het beoordelen ook een oordeel zal geven over het al of niet hertrouwen. Het komt bij vragen rond hertrouwen regelmatig voor dat een kerkenraad bij het wegen van de scheiding geen oordeel heeft gegeven over hertrouwen van een van beide betrokkenen. Dat maakt het antwoord op de vraag rond hertrouwen (dat meestal in een andere gemeente plaatsvindt dan waar de scheiding voltrokken werd) gecompliceerder.
- b. Vragen rond toepassing/opheffen van kerkelijke tucht bij scheiding.
- c. Vragen rond het doen van mededelingen aan de gemeente.
- d. In een enkel geval wordt gevraagd naar bevestiging van een tweede huwelijk, maar de ervaring van RvA is dat na de uitspraken van 2008 op dit punt er wel veel meer helderheid bij kerkenraden is gekomen.

Naast vragen rond scheiding en hertrouwen komt het ook met regelmaat voor dat gevraagd wordt een beoordeling te geven van een situatie van samenwonen. De RvA is dan steeds van oordeel dat, hoewel het letterlijk niet in de instructie staat vermeld, een advies gegeven kan worden. Dit te meer, omdat de RvA (i.s.m. het deputaatschap relatie kerk en overheid) studie heeft gemaakt van relatievormen. Aan de hand van deze studie kan dan geadviseerd worden.

Via de website van de RvA komen ook van particulieren vragen binnen. Deze gaan over hertrouwen na scheiding, problemen rond seksverslaving, vragen naar het doen van mededelingen in het kerkblad bij scheiding e.d. De vragenstellers ontvangen een reactie.

Ook wordt diverse malen telefonisch om een advies gevraagd. Deze wordt vaak aan de persoon van de voorzitter van de RvA gesteld, omdat hij als aanspreekpunt geldt. Dit betreft ook meestal een kerkenraad die een situatie voorlegt en vraagt hoe verder te handelen. Het is dan geen adviesvraag in de zin van een oordeel dat de RvA geeft, als bedoeld in art. 3, Instructie, maar meer meedenken in een situatie. Steeds wordt dan ook aangegeven dat dit advies op persoonlijke titel is.

3.2. Procedure

Artikel 3 van de instructie beschrijft de procedure waarlangs kerkenraden advies vragen en krijgen. Er wordt van de RvA een onpartijdig oordeel verwacht (verwoord in een advies). Het werkt op dit moment goed dat ook de betrokken gemeenteleden moeten aangeven zich te kunnen vinden in de weergave van de feiten door de kerkenraad. Het betekent dat de gemeenteleden niet alleen op de hoogte zijn van de adviesvraag, maar ook kennis hebben van hoe de kerkenraad de situatie beschrijft.

Aan de voorwaarde, in de instructie vermeld, dat betrokkenen op de hoogte moeten zijn van de adviesraad en moeten instemmen met de weergave van de kerkenraad wordt vaak voldaan. Indien dit niet het geval is, wordt eerst door de RvA op dit punt de kerkenraad nader geïnformeerd en voldoet hij alsnog aan genoemde voorwaarde. Het is niet voorgekomen dat betrokkenen de RvA om een gesprek hebben verzocht. De informatie die schriftelijk gegeven werd, eventueel op verzoek van de RvA aangevuld, was voor de RvA voldoende om advies te kunnen uitbrengen.

3.3. Ontwikkelen programma's

Naast deze advisering is de RvA opgedragen: 'zo mogelijk programma's voor kerkenraden te ontwikkelen gericht op huwelijksvoorbereiding (onder andere huwelijks catechese) en huwelijks counseling, partnerkeuze en relatieontwikkeling' (art. 5 Instructie). In rapporten uitgebracht aan uw voorgangers heeft de RvA te kennen gegeven aan dit onderdeel van de opdracht geen gevolg te hebben kunnen geven. Deze opgedragen taak van preventie is te omvangrijk. Ontwikkeling van programma's enz. is niet een opdracht die verantwoord uit te voeren is door een deputaatschap van vijf personen (vrijwilligers), naast het andere werk dat gedaan moet worden als Raad. Afgevraagd dient ook te worden of het (nog) wenselijk is dat de RvA dit aspect van preventie, hoe belangrijk ook, ter hand neemt. Er zijn naar onze waarneming diverse andere, en meer geschikte, instanties waar kerkenraden hun informatie vandaan kunnen halen. Te noemen is bijv. Centrum Dienstverlening, Kerkmaatschappelijk Werk (KMW) van de Driehoek – de RvA heeft op haar website ook diverse instanties vermeld. Ook is het in de afgelopen periode niet voorgekomen dat de RvA officieel gevraagd is naar een programma voor huwelijksvoorbereiding o.i.d.

Kortom, indien opnieuw een RvA wordt benoemd voor een volgende periode, stellen wij u voor deze opdracht niet meer aan de RvA te verstrekken. In de praktijk van de afgelopen jaren is gebleken dat hier geen werk van kan worden gemaakt.

Rekening houdend met haar mogelijkheden heeft de RvA de website rond huwelijks toerusting (www.huwelijkstoerusting.gkv.nl) beheerd en aangevuld, hoewel door personele omstandigheden de laatste update al een jaar geleden is gedaan. Door middel van deze website kan RvA de kerken dienen met het geven van informatie over mogelijkheden tot huwelijks toerusting. Daarnaast staan op deze site een zestigtal preken (met als onderwerpen: huwelijk, seksualiteit, het zevende gebod enz.), verder worden artikelen genoemd over deze onderwerpen, en hulpverlenende instanties.

4 Onderzoek

De synode gaf ook als opdracht: empirisch onderzoek te (laten) doen naar de echtscheidingsproblematiek binnen de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), en in het onderzoek in elk geval de gehanteerde preventie- en interventiemogelijkheden te betrekken.

De RvA heeft hierover gesprekken gevoerd met de GH (afdeling Academie Theologie). Er waren mogelijkheden in het kader van studieopdrachten dat studenten ermee aan de slag zouden gaan. Gaandeweg de gesprekken bleek dat, vanwege de omvang van het onderzoek, er ook veel begeleiding van docenten nodig zou zijn. Het budget dat de synode ervoor heeft vrijgegeven (€ 500,-) is dan maar een schijntje van wat het in werkelijkheid zou gaan kosten.

De RvA heeft aangegeven dat het onderzoek als doel moet hebben te weten te komen: het aantal kerkelijke bevestigingen van huwelijken; het aantal scheidingen; de 'echtscheidingsgronden'; de soorten van scheiding (tafel en bed of totaal); of bij scheiding door de kerkenraad een uitspraak gedaan is over hertrouwen; het aantal keren hertrouwen; of de synodale richtlijnen hierbij gehanteerd zijn; of er in de gemeente huwelijks catechese of anderszins preventie bestaat.

Tevens wil de RvA onderzoeken:

hoe de kerkenraad is omgegaan met een scheiding; is er hulp geboden en welke; had men oog voor alle betrokkenen in het proces dus ook voor de kinderen; hoe werd de hulp van de kerkenraad door betrokkenen ervaren; wat redenen voor het wel of niet instemmen met hertrouwen waren; of er tucht is toegepast, waarom wel of niet; is er mededeling gedaan aan de gemeente over de scheiding en waarom; of er goed te werken is met richtlijnen/uitspraken van de synode, waarom wel/niet.

Dit betekent een onderzoek naar kwantiteit (cijfers en documenten; eerste reeks vragen) en naar kwaliteit (beleving, gronden voor besluiten, beweegredenen e.d., tweede reeks). Het kwalitatieve onderzoek zal het beste in de vorm van een (telefoon)gesprek kunnen worden gedaan.

Op advies van de GH is gestart door een pilot te houden in een classis met de vraagstelling die de RvA wenselijk achtte. Een pilot houdt in dat je daaraan conclusies kunt verbinden voor het (grotere) vervolg. Deze pilot vond plaats in de classis Arnhem (juni-oktober 2012). De GH heeft een vooraankondiging aan de kerkenraden gezonden en daarna de vragenlijst met de kwantitatieve gegevens aan scriba's en predikanten toegezonden.

Het resultaat was erg teleurstellend. Van de tien gemeenten hebben er slechts drie (!) gereageerd door het invullen van de vragenlijst. Twee hebben aangegeven dit niet te kunnen of te willen en vijf (de helft van de classiskerken!) heeft (ook na herhaald verzoek) helemaal niet gereageerd.

Van de kerken die de lijst wel hebben ingevuld gaven twee aan dat de gegevens moeilijk boven tafel te krijgen zijn en dat ze vooral vanuit hun herinnering de aantallen hebben kunnen aangeven, maar er liggen vaak geen documenten aan ten grondslag.

Voor wat het waard is geven we door, hoewel er te weinig vragenlijsten terug gekomen zijn om betrouwbare gegevens te leveren, dat men het onderscheid tussen totale scheiding en scheiding van tafel en bed niet lijkt te kennen.

En ook valt het op dat kerkenraden bij scheiding geen uitspraken over hertrouwen en/of nieuwe relaties doen.

De RvA concludeert uit het resultaat van deze pilot dat cijfermatige gegevens boven tafel halen een tijdrovende (en dus kostbare) zaak is die vervolgens maar matig betrouwbare gegevens op zal leveren omdat men in veel gevallen de cijfers gaat aangeven uit herinnering.

De RvA gaat uit van de aanname dat wat deze classis aan respons gaf ook het landelijke beeld zou kunnen laten zijn. Daarom komt het de RvA voor dat het niet verantwoord is om vanuit deze ervaring een landelijk empirisch onderzoek te starten. Het zou betekenen dat we (veel) geld gaan uitgeven voor weinig (en waarschijnlijk) niet eens voldoende betrouwbare gegevens.

De conclusie die de RvA trok: betrouwbare kwantitatieve gegevens komen niet boven tafel door scriba's of predikanten te vragen om vragenlijsten in te vullen. De cijfers zijn namelijk niet goed vastgelegd in documenten en als ze al vastgelegd zijn in notulen van de kerkenraad liggen die, als het gaat om cijfers van twintig jaar geleden, mogelijk in een archief en het kost veel tijd die op te diepen en op de gevraagde punten door te lezen.

Helaas moeten we concluderen dat op de wijze die de RvA voorstond (het moet een goed, en betrouwbaar totaaloverzicht zijn en het moet niet veel geld gaan kosten) er geen onderzoek gedaan kan worden zoals het de synode voor ogen stond.

Het ligt natuurlijk aan de synode om tot een ander oordeel te komen en alsnog een onderzoek te doen plaatsvinden (door bijv. meer geld beschikbaar te stellen, of een beperktere opdracht te geven).

5 Studietoelichting

De synode gaf aan deputaten relatie kerk en overheid samen met de RvA de opdracht advies uit te brengen hoe je als kerken omgaat met de verschillende samenlevingsvormen van man en vrouw die publiek en juridisch vastgelegd zijn en of en hoe die samenlevingsvormen kunnen voldoen aan wat in de Bijbel staat over het huwelijk.

Voor de RvA hebben prof. De Bruijne (adviseur RvA) en mr. Van Dommelen (lid RvA) deelgenomen aan de commissie die voorstudie hiervoor heeft gedaan. Het door de commissie vervaardigde concept is door de gezamenlijke deputaatschappen besproken. Het bleek dat de RvA zich kon vinden in de voorstellen, maar dat een deel van het deputaatschap RKO bezwaren had.

Voor deze studie kunnen we verwijzen naar (Bijlage 6 bij) het rapport dat deputaten RKO hebben uitgebracht.

6 Conclusie

- a. De RvA heeft in de rapportperiode zestien adviezen uitgebracht, zoals bedoeld in de instructie. Dat is niet veel, maar toch stelt de RvA vast dat hiermee wel evenveel kerkenraden geholpen zijn. Daarnaast zijn er op persoonlijke titel diverse adviezen gegeven. Er bestaat een website waar kerkenraden hun informatie uit kunnen putten. De RvA trekt de conclusie dat het werk dat gedaan moet worden in onze kerken t.a.v. advisering van kerkenraden inzake echtscheiding en tweede huwelijk in ieder geval nog een periode gedaan zou moeten kunnen worden. Indien de RvA nu zou worden opgeheven zal er weer meer advies gevraagd worden aan docenten in Kampen, met name op gebied van kerkrecht en ethiek.
- b. De RvA stelt deze wijziging van de instructie voor:
Art. 1, 2^e lid komt te vervallen; in lid 3 vervalt het woordje 'de' voor 'vernieuwde' – het woordje paste in de situatie van 2005 toen deze uitgangspunten helemaal nieuw waren. Omdat kerkenraden ook advies vragen over samenwonen (wel of geen tucht oefenen, hoe om te gaan met een huwelijk en bevestiging na samenwonen), komt het de RvA goed voor dit punt ook in de instructie op te nemen.

Het artikel gaat dan luiden:

De Raad van Advies (RvA) heeft als taak het adviseren van kerkenraden inzake vragen over samenwonen, echtscheiding, scheiding van tafel en bed, toepassing van de kerkelijk tucht daaronder begrepen, en hertrouwen.

Ook zal de RvA de kerkenraden informeren omtrent vernieuwde uitgangspunten en richtlijnen.

Het huidige artikel 6 komt te vervallen.

Art. 6 gaat luiden:

De RvA onderhoudt een website voor het informeren van kerken en kerkleden over huwelijksvoorbereiding, huwelijks catechese, huwelijks counseling e.d.

7 Samenstelling RvA

In de afgelopen periode hebben de primi raadsleden samen met de adviseurs de taken vervuld – wegens het uitvallen van een primus is haar secundus ingeschakeld. Tevens was het in één situatie wenselijk dat een primusdeputaat niet meesprak in de advisering en is zijn secundus opgetreden.

De raadsleden zijn:

Mevr. S. van Aalderen-van der Gaast, ds. J. van Benthem, mr. J.W.A. van Dommelen, ds. H.J. Siegers (voorzitter), H. Poppen (secretaris).

De adviseurs zijn:

Prof. dr. A.L.Th de Bruijne

Prof. dr. M. te Velde

Bijlagen

1 Vertrouwelijk deel van de rapportage wordt separaat aan de GS aangeboden

2 Besluiten GS Harderwijk 2011 (Acta art. 34)

Besluit 1:

het door de Raad van Advies inzake huwelijk en echtscheiding gevoerde beleid goed te keuren en deputaten te dechargeren.

Besluit 2:

opnieuw deputaten te benoemen als Raad van Advies inzake huwelijk en echtscheiding.

Besluit 3:

de Raad van Advies op te dragen

- a. empirisch onderzoek te (laten) doen naar de echtscheidingsproblematiek binnen de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt);
- b. in het onderzoek in elk geval te betrekken de gehanteerde preventie- en interventiemogelijkheden.

Gronden:

1. het is wenselijk dat kerken inzicht krijgen in het aantal echtscheidingen en de ontwikkeling daarvan in de laatste jaren;
2. onderzoek kan eraan bijdragen dat het tijdig handelen van kerkenraden wordt verbeterd.

Besluit 4:

de Raad van Advies op te dragen zich te bezinnen op de eigen taak en de komende generale synode te adviseren over de noodzaak tot voortzetting van de Raad van Advies.

Besluit 5:

de gewijzigde instructie voor de Raad van Advies vast te stellen

Besluit 6:

de Raad van Advies gedurende de periode 2012–2014 een budget te verlenen van € 1.000,-- per jaar, en éénmalig € 500,-- voor het doen van onderzoek.

Besluit quaestiones Friesland – is Besluit 1, Acta art. 17

aan deputaten relatie kerk en overheid samen met de raad van advies inzake huwelijk en echtscheiding opdracht te geven aan de volgende generale synode advies uit te brengen hoe je als kerken omgaat met de verschillende samenlevingsvormen van man en vrouw die publiek en juridisch vastgelegd zijn en of en hoe die samenlevingsvormen kunnen voldoen aan wat in de Bijbel staat over het huwelijk.

Gronden:

1. terecht merkt de PS Friesland in de toelichting bij haar voorstel op dat het burgerlijk huwelijk als door de overheid geregelde samenlevingsvorm naast andere min of meer juridisch geregelde vormen van samenleven staat;
2. het is wijs dat de kerken zich ertoe zetten het huwelijk als instelling van God af te grenzen tegen de veelheid van samenlevingsvormen, waarbij de kerken zich niet afhankelijk opstellen tegenover het steeds verder uitgeholde wettelijk vastgelegde burgerlijk huwelijk;

3. het is wenselijk om in de huidige samenleving te zoeken naar nieuwe wegen en mogelijkheden om het huwelijk, zoals de Bijbel er over spreekt, in de kerkelijke gemeente te verankeren en de christelijke huwelijksmoraal te versterken.

3 Voorstel nieuwe opdracht RvA

Besluit 1:

het door de Raad van Advies inzake huwelijk en echtscheiding gevoerde beleid goed te keuren en deputaten onder dank voor hun verrichte werk te dechargeren.

Besluit 2:

de door de Raad voorgesteld wijzigingen in de instructie aan te brengen.

Besluit 3:

de Raad van Advies op te dragen volgens de door de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005 vastgestelde (Acta art. 57, besluit 7b) en laatst door Generale Synode van Ede 2013 gewijzigde instructie te werken.

Besluit 4:

de Raad van Advies op te dragen zich te bezinnen op de eigen taak en de komende generale synode te adviseren over het voortzetten van advisering door de Raad van Advies.

Gronden:

1. de Raad van Advies heeft naar behoren volgens de opdracht gewerkt;
2. de synode deelt door de Raad aangevoerde argumenten om de instructie te wijzigingen;
3. de synode constateert dat er nog steeds behoefte is aan advisering en voorlichting over huwelijk en echtscheiding;
4. het is wijs om per synode te bezien of dit adviesorgaan voor de kerken nodig is.

Besluit 5:

de Raad van Advies gedurende de periode 2014-2017 een budget te verlenen van € 750,-- per jaar.

4 Samenstelling deputaatschap en rooster van aftreden

10

De Raad van Advies bestaat uit vijf leden en is zodanig samengesteld dat daartoe in elk geval behoren een ethicus, een kerkrecht deskundige, een jurist, een (al dan niet gedragswetenschappelijke) hulpverlener en zo mogelijk een ervaringsdeskundige of een gedragswetenschapper. Voor elk lid wordt een plaatsvervangend lid benoemd (art. 2 instructie).

Als primi zijn benoemd – met tussen () het jaar van aftreden:

Mevr. S. van Aalderen – van der Gaast	(2017)
Ds. J. van Benthem	(2017)
Mr. J.W.A. van Dommelen	(2017)
Ds. H.J. Siegers - voorzitter	(2014)
Mevr. E. Brill (secretaresse)	(2020)

Als secundi:

Mevr. G.C. Assink-Willems
Mevr. Mr N. Barské-Gelling
Ds. H. Hoksbergen
Dhr. H. Poppen
Ds. K. de Vries

Als adviseurs:

Prof. dr. A.L.Th de Bruijne
Prof. dr. M. te Velde

De hoogleraren Ethiek en Kerkrecht van de Theologische Universiteit zijn als adviseurs aan de RvA toegevoegd. De GS Zuidhorn gaf als grond voor de instelling van de RvA mede aan: 'kerkenraden vragen vaak incidenteel advies aan docenten uit Kampen. Zij geven dit op persoonlijke titel en vooral vanuit hun theologische deskundigheid. Het is wenselijk dat deze advisering een meer kerkelijk, minder vrijblijvend en op meer soorten deskundigheid steunend karakter ontvangt'. Van hieruit is de gewoonte ontstaan deze beide adviseurs bij het advieswerk te betrekken. Ze denken mee vanuit hun deskundigheid, maar dragen niet de verantwoordelijkheid voor de adviezen die de RvA uitbrengt. De RvA dringt erop aan deze gewoonte te blijven volgen.

De voordracht van personen die benoemd zouden kunnen worden volgt nog.

Artikel 1 doelstellingen

De Raad van Advies (RvA) heeft als taak het adviseren van kerkenraden inzake vragen van echtscheiding, scheiding van tafel en bed, toepassing van de kerkelijk tucht daaronder begrepen, en hertrouwen.

Voorts informeert de RvA de kerkenraden op het gebied van huwelijksvoorbereiding (onder andere huwelijks catechese), huwelijks counseling, partnerkeus en relatie-ontwikkeling. Ook zal de RvA de kerkenraden informeren omtrent de vernieuwde uitgangspunten en richtlijnen.

Artikel 2 samenstelling/organisatie/informatie

De RvA bestaat uit in beginsel vijf leden, die lid zijn in volle rechten van één van de gereformeerde kerken vrijgemaakt in Nederland. Het lidmaatschap van de RvA eindigt van rechtswege indien aan deze eis niet langer wordt voldaan. Voor elk lid wordt een plaatsvervangend lid benoemd. Indien door tussentijds aftreden een vacature ontstaat die niet door een plaatsvervangend lid kan worden opgevuld zal het lidmaatschap vacant blijven tot aan de eerstvolgende Generale Synode (GS).

Benoeming vindt plaats door de GS. De zittende leden van de RvA dienen daartoe tijdig een voorstel aan de GS te doen. De benoeming vindt plaats voor de periode tot aan de eerstvolgende reguliere GS. Herbenoeming van de leden is ten hoogste drie keer mogelijk. De RvA is zodanig samengesteld dat daartoe in elk geval behoren een ethicus, een kerkrecht deskundige, een jurist, een (al dan niet gedragswetenschappelijke) hulpverlener en zo mogelijk een ervaringsdeskundige of een gedragswetenschapper. De RvA kan zonedig externe adviseurs raadplegen.

De RvA wijst uit zijn midden een voorzitter en secretaris aan. De secretaris treedt als contactpersoon van de RvA op.

De RvA draagt er zorg voor dat zijn bestaan en functie bij de kerken bekend is.

De RvA stelt een huishoudelijk reglement vast waarin onder meer een rooster van aftreden is opgenomen. Dit rooster dient de continuïteit van de RvA zoveel mogelijk te waarborgen.

Artikel 3 adviesaanvraag

Een kerkenraad kan de RvA schriftelijk, bij voorkeur middels een e-mail, in een concrete situatie om advies vragen inzake vragen rond (echt)scheiding en/of hertrouwen, toepassing van tucht daaronder begrepen. De adviesaanvraag bevat een zo volledig mogelijk overzicht van alle relevante feiten en omstandigheden en vermeldt tevens op welke punten advies wordt gevraagd.

Bij de aanvraag dient te zijn gevoegd:

- de eigen door hem/haar ondertekende zienswijze van het betrokken kerklid, en indien deze niet van de betrokkene kan worden verkregen:
- een door het betrokken kerklid "voor gezien" ondertekende adviesaanvraag, waaruit blijkt dat het kerklid kennis heeft genomen van de aanvraag doch geen aanleiding ziet daarop in de richting van de RvA te reageren en als deze niet kan worden verkregen:
- een verklaring van de kerkenraad dat het betrokken kerklid door woord of gedrag onmiskenbaar te kennen heeft gegeven niet te willen reageren op de adviesaanvraag in de richting van de RvA.

De RvA kan schriftelijk of mondeling nadere informatie opvragen.

Indien de kerkenraad en of het kerklid te kennen geeft te willen worden gehoord door de RvA, zullen twee leden van de RvA hiertoe overgaan. Daarvan wordt verslag gehouden en dit gaat tot het adviesdossier behoren.

Artikel 4 advisering

De RvA is bevoegd een adviesaanvraag te weigeren indien blijkt dat de betrokken kerkenraad naar het oordeel van de RvA zelf niet voldoende heeft getracht tot een oplossing te komen of de adviesaanvraag buiten het taakveld van de RvA ligt. Het advies of de

weigering daarvan wordt schriftelijk aan de kerkenraad uitgebracht, in beginsel binnen zes weken nadat de RvA de benodigde informatie heeft ontvangen. Het advies is gemotiveerd en bevat een beknopte opsomming van de informatie waarover de RvA heeft beschikt. Het advies is gebaseerd op de Schrift en houdt onder meer rekening met hetgeen rond huwelijk, echtscheiding, hertrouwen en tucht is besloten door de GS Amersfoort 2005.

Artikel 5 geheimhouding/archief

Het advies is gericht aan de kerkenraad en wordt in afschrift aan het betrokken kerklid gezonden. De RvA neemt geheimhouding in acht. De secretaris treedt als archivaris van de RvA op.

Artikel 6 voorlichting

De RvA ontwikkelt zo mogelijk programma's voor kerkenraden gericht op huwelijksvoorbereiding (onder andere huwelijks catechese) en huwelijks counseling, partnerkeuze en relatieontwikkeling. De RvA kan bij de uitvoering van deze taken met andere organisaties samenwerken en voor het bundelen van informatie en activiteiten ook gebruik maken van internet door een website op te zetten.

Artikel 7 rapportage

De RvA rapporteert telkens aan de volgende GS omtrent de aantallen aangevraagde en verstrekte adviezen alsmede de aard van die adviezen, met inachtneming van het in het artikel 5 bepaalde. Voorts wordt gerapporteerd omtrent de aan de kerkenraden verstrekte voorlichting en eventueel ontwikkelde programma's alsmede de daarmee opgedane ervaringen. In de rapportage wordt al datgene vermeld dat de RvA wenselijk acht om tot een zo volledig mogelijke en inzichtelijke rapportage te komen. De RvA is gehouden vragen van de GS omtrent zijn functioneren en de uitgebrachte adviezen te beantwoorden en daarover zonodig nadere verantwoording af te leggen.

Artikel 8 kosten

De aan de advisering verbonden reis- en administratieve kosten kunnen bij de betrokken kerkenraad door de RvA in rekening worden gebracht.

De RvA stelt telkens ten behoeve van de volgende GS een overzicht van de gemaakte kosten op en dient een begroting van de uitgaven in aan de hand waarvan de GS het budget kan vaststellen.

Artikel 9 onvoorziene situaties

In onvoorziene situaties beslist de RvA en legt daarvan verantwoording af aan de eerstkomende GS.

Door synodes zijn uitspraken over huwelijk en echtscheiding gedaan, te beginnen met de GS Amersfoort-Centrum (2005) – de RvA heeft deze hieronder samengebracht:

a. Uitspraak over kerkelijke bevestiging van nieuw huwelijk na echtscheiding

uit te spreken, dat in principe in de Gereformeerde Kerken hertrouwen na een scheiding niet passend wordt geacht bij de stijl van het Koninkrijk van Christus. Wanneer een kerkenraad om gegronde redenen niettemin met een volgend huwelijk instemt, ziet hij, op dezelfde wijze als bij een eerste huwelijk, toe op de kerkelijke bevestiging ervan. De kerkenraad ziet daarbij tevens toe op een, voorzover noodzakelijk, aan de omstandigheden aangepast gebruik van het formulier voor de kerkelijke bevestiging van het huwelijk.

Gronden:

1. de Heilige Schrift legt alle nadruk op Gods bedoeling met het huwelijk als een levenslange verbintenis (Mat. 19:6);
2. het past bij de stijl van het koninkrijk, zoals de Here Jezus ons die geleerd heeft, grote nadruk te leggen op het karakter van het gegeven jawoord. Een eenmaal gegeven belofte van trouw blijft gelden, zolang de andere partij nog geen volgend huwelijk gesloten heeft;
3. kerkenraden houden een eigen verantwoordelijkheid t.a.v. de vraag of een tweede huwelijk na echtscheiding aanvaardbaar is en kerkelijk bevestigd kan worden. (*Acta GS Amersfoort-Centrum 2005, art. 57, gewijzigd in Acta GS Zwolle-Zuid 2008, art. 35, art. 37*).

b. Uitgangspunten en richtlijnen

Uitgangspunten

1. Het huwelijk is door de Here ingesteld. Deze hechte band tussen man en vrouw mag niet door mensen ontbonden worden (Gen. 2:24; Mal. 2:14-16; Mat. 19:3-9; 1 Kor. 7:10-11).
Echtscheiding is een ernstig kwaad, dat zoveel mogelijk voorkomen en bestreden moet worden. Leven naar de stijl van het koninkrijk van Christus betekent dat we bij alle huwelijksmoeiten inzetten op verzoening en herstel van de relatie.
2. Indien een huwelijk ten gevolge van zonden of door de gevolgen van de zondeval is aangetast, dient in navolging van Christus middels berouw, vergeving en verzoening gestreefd te worden naar het herstel van de huwelijksband en/of in de weg van zelfverloochening de huwelijksband zoveel mogelijk te worden bewaard. Daarbij kan echter blijken dat in een echtscheiding moet worden berust.
3. In geval van de feitelijke beëindiging van de huwelijksband past het het meest bij de stijl van het koninkrijk van Christus het huwelijk formeel in stand te laten en te kiezen voor een oplossing waarbij de partners onderling afspraken maken en (doen) vastleggen of voor scheiding van tafel en bed.
4. Ook in de hiervoor bedoelde situaties blijft de gegeven trouwbelofte van kracht, zolang een van de beide partijen nog geen ander huwelijk heeft gesloten. Daarom past hertrouwen na een scheiding in principe niet bij de stijl van het koninkrijk van Christus.
5. Besluit een kerkenraad niettemin in te stemmen met het sluiten van een volgend huwelijk, dan ziet hij, op dezelfde wijze als bij een eerste huwelijk, toe op de kerkelijke bevestiging ervan. Hij ziet daarbij tevens toe op een, voor zover noodzakelijk, aan de omstandigheden aangepast gebruik van het formulier voor de kerkelijke bevestiging van het huwelijk.

Richtlijnen

1. Wanneer zich een scheiding dreigt voor te doen in het huwelijk van kerkleden, zal de kerkenraad zijn herderlijke zorg voor de betrokkenen gestalte geven in troost, bemoediging en vermaan. Indien de kerkenraad op basis van gesprekken met betrokken partijen zich een oordeel vormt over de situatie, zal dit oordeel geargumenteed in de notulen worden vastgelegd.
2. Indien de kerkenraad behoefte heeft aan advies, bijvoorbeeld indien tussen de kerkenraad en de betrokken gemeenteleden verschil van inzicht blijft bestaan over de vraag of in de beëindiging van het huwelijk en/of een opvolgend huwelijk moet worden berust in het licht van Gods Woord, dan kan de kerkenraad advies vragen aan de Raad van Advies. Ook kan de kerkenraad naar art. 41 K.O. advies vragen aan de classis.
3. Indien betrokkenen (of één van hen) vertrekken naar een andere gemeente, gedurende de tijd dat de sub 3 genoemde situatie zich voordoet, wordt aan de kerkenraad aldaar beknopt de informatie verstrekt die noodzakelijk is voor de overdracht van de ambtelijke zorg. Voordat de andere kerkenraad wordt ingelicht, zal de betrokken broeder en/of zuster op de hoogte worden gesteld van de inhoud van deze informatie.
4. Is de echtscheiding een feit geworden, dan wordt op de attestatie vermeld: "deze broeder/zuster is gehuwd geweest. Het huwelijk werd op (datum) ontbonden door echtscheiding. Hij/zij was op dat moment lid van de Geref. Kerk te..."
Indien een kerkenraad nadere informatie nodig heeft, met name ter beoordeling van een eventuele nieuwe huwelijksluiting, zal hij met medeweten van de betrokkene zich wenden tot de raad van de in de attestatie genoemde kerk.
5. Overleg zal plaatsvinden tussen kerkenraden die met dezelfde huwelijksbreuk en echtscheiding te maken krijgen. De resultaten van dit overleg zullen schriftelijk worden vastgelegd.
Indien zich tussen de betrokken kerkenraden een verschil voordoet in de beoordeling van een huwelijksbreuk en zij tot verschillende oordelen komen ten aanzien van tuchttoefening en/of kerkelijke bevestiging van een nieuw huwelijk, zal aan de Raad van Advies dan wel de classis van de kerk die in de desbetreffende zaak een beslissing moet nemen, advies worden gevraagd.
6. In situaties van echtscheiding of hertrouwen, waarbij sprake is van verwerping van vermaan en verharding in de zonde, zal de kerkenraad censuur toepassen naar art. 76 K.O.
Een kerkenraad zal de aanvullende maatregel toepassen in situaties die bekend zijn geworden in de gemeente en waar het uitblijven van een publiek signaal ondermijnende effecten kan hebben op anderen.
De mededeling aan de gemeente kan zowel plaatsvinden in situaties waarin een kerkenraad betrokkene(n) niet afhoudt van het heilig avondmaal als in situaties waarin daarvan (nu of later) wel sprake kan zijn.
7. Het verdient aanbeveling dat elke kerkenraad een huwelijks catechese verzorgt en dat het volgen van die catechese krachtig wordt gestimuleerd voor hen die zich op hun huwelijk voorbereiden en te zijner tijd een kerkelijke huwelijksbevestiging zullen aanvragen.

(Acta GS Amersfoort-Centrum 2005, art. 57, besluit 6 en grond, gewijzigd in 2008, art. 35 'Revisieverzoek Acta GS Amersfoort-C, art. 57, besluit 3, besluit 2 en grond, gewijzigd in 2008, art. 37 'Revisieverzoek Acta GS Amersfoort-C, art.57, besluit 3, besluit 3-4 en gronden).